

Hayatı Ayakta Tutan Bir Okyanus: Kapitalist Emperyalist Sistemle Düpedüz Uyumsuzdur

03.11.2022 • İklim Acil Durumu, Revcom Yazıları • Yeni Komünizm

Revcom.us editörün notu: Revcom.us için Çevre Yazı Grubunun hazırladığı bu yazı okyanuslarda yaşanan çevre kriziyle, bunun enternasyonal olarak ne derece temel olduğuyla ilgili ve bunu durdurarak verilen hasarı tamir etmek için ne gerektiğiyle ilgili çok parçalı bir yazı serisinin açılış bölümüdür.

Önümüzdeki haftalarda dünya hükümetleri COP27 çerçevesinde yıllık iklim konferansı için Mısır’da bir araya gelecekler. Önümüzdeki sayılarda COP27’yi kapsayan yazılar da yayınlayacağız ancak geçtiğimiz hafta Birleşmiş Milletler yeni bir majör rapor yayınladı. Bu raporda “ülkelerin salınımla mücadele etme ve iklim krizini hafifletmek için ulusal olarak harcadığı çabalar gezegenimizin en azından 2.5 derece ısınmasına doğru gidiyor, bu seviye İklim Değişikliği için Hükümetlerarası Panel’in “felaket” diye nitelediği bir seviye” deniliyordu.

Enternasyonalizm- Önce Dünya Gelir

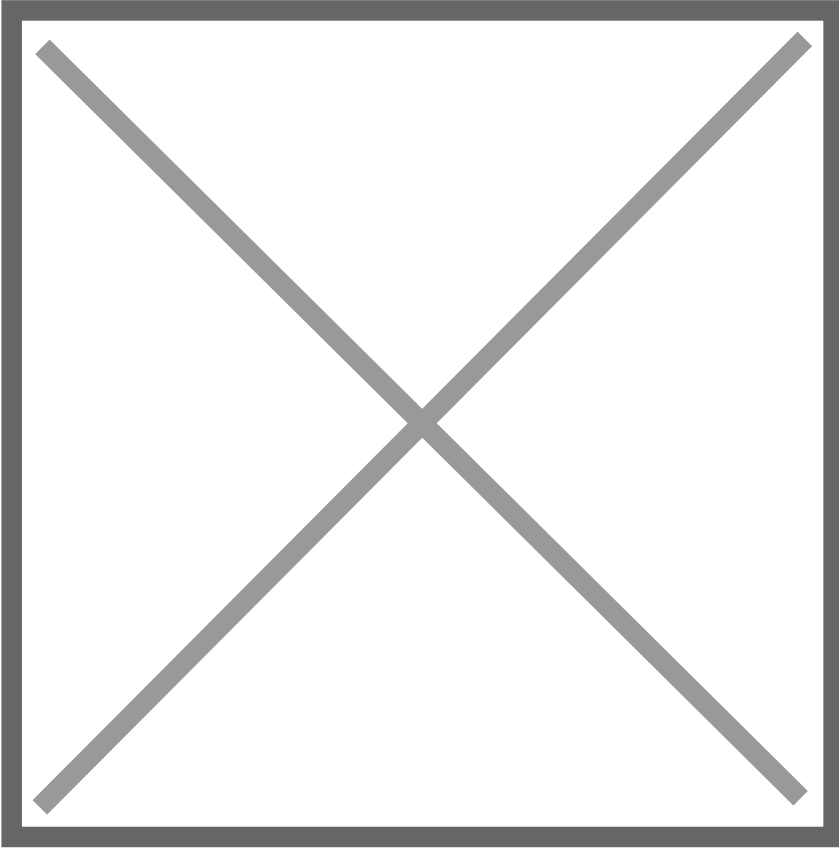
Bob Avakian, Basics 5:8

Enternasyonaliz-Önce Dünya Gelir

Uzaydan görüldüğü haliyle Bahamalar. Bir okyanus vardır ve bu okyanus dünyanın 2/3'ünü kaplamaktadır ve büyük çoğunluğu açık bir okyanustur, herhangi bir ulusun hak talep ettiği topraklarının parçası değildir. Hayat bundan milyarlarca yıl önce suda başlamıştır.

Fotoğraf: NASA

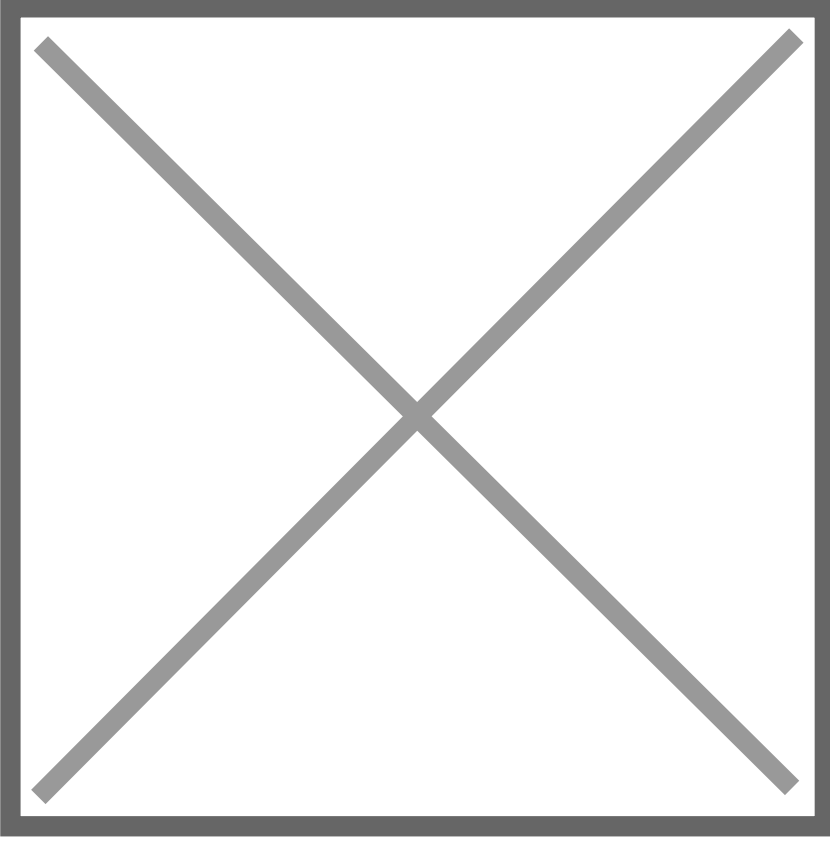
Temel olarak bir okyanus vardır (her ne kadar insan coğrafyası ve siyaseti çeşitli sebeplerle bu okyanusu birden fazla küçük "okyanus" ve "denize" bölmüştür). Bu okyanus dünyanın 2/3'ünü kaplamaktadır ve büyük çoğunluğu açık bir okyanustur, herhangi bir ulusun hak talep ettiği topraklarının parçası değildir. Hayat bundan milyarlarca yıl önce suda başladı ve bugün hayat okyanuslar olmadan devam edemez. Soluduğumuz oksijenin yarısından fazlası okyanuslardan geliyor. Milyarlarca insan okyanuslardan gelen balıklara ve ürünlere bağımlı durumda. Okyanus dediğimiz şey muazzam ve kompleks bir ekosistemdir, ve bugün okyanusun derinlikleriyle ilgili çok az şey biliyoruz; bilim insanları henüz pek çok türün isimlendirilmediğini söylüyor.

Hidrotermal delikler okyanusun en derinlerinde ışığın giremediği ve basıncın ekstrem seviyelerde olduğu yerlerde yaşıyorlar. Bu delikler 1977’de de keşfedilene kadar bilinmiyorlardı. Aşırı basınç ve ışık olmamasına rağmen bu deliklerin etrafı gezegenin hiçbir yerinde görülmeyen inanılmaz bir yaşam zenginliğine sahip. Aslına bakılırsa dünyada hayatın köklerine dair öne çıkan bir teori hayatın okyanusların dibinde bu deliklerin ısı ve kimyasallarından beslenerek çıktığı yönünde. Bilim bu çevreyi henüz yeni öğrenmeye başlıyor ancak balıkçı ağları ve derin deniz madenciliği bu ekosistemleri mahvediyor. Fotoğraf: NOAA

19. yüzyıl bilim insanı ve evrimin savunucusu Thomas Huxley okyanusları o kadar büyük ve tükenemez görüyordu ki okyanusların yaşamının hiçbir şekilde tehlikeye giremeyeceğini düşünüyordu (onun döneminde kapitalist gelişme nüfusun yoğunlaştığı pek çok nehri ve su kenarlarını mahvetmişti). Ancak 21. yüzyıla geldiğimizde kendisini keskin bir şekilde ortaya koyan durum sağlıklı okyanusların-gezegende milyarlarca yılda evrimleşen hayatı ayakta tutan- küresel kapitalist-emperyalist sistemle tamamen uyumsuz olduğudur. Bunlardan ya biri ya da öbürü gidecek. Bunun hangisi olacağına ise biz karar vereceğiz.

İklim değişikliği-sistemin fosil yakıtları yakarak neden olduğu- okyanus yaşamının tehlikeye girmesinin yıkıcı nedenlerinden biridir. Okyanuslar ısınıyor-iklim değişikliğiyle ortaya çıkan sıcaklığın %90’ı okyanuslar tarafından emildi ve bu ısı, kutup buzullarının erimesiyle denizlerin en zengin çevresini oluşturan resiflerin gezegen boyunca ölmesine sebebiyet veriyor. Daha sıcak bir okyanus daha yıkıcı ve sert fırtınalarla hortumlar oluşturuyor. Ve fosil yakıtların yakılmasıyla ortaya çıkan karbondioksiti okyanuslar absorbe ediyor; bu da okyanusların daha asidik bir seviyeye gelmesine dolayısıyla deniz canlılarının kabuk yapmalarını zorlaştırıyor ve deniz yaşamının zarar görmesine neden oluyor.

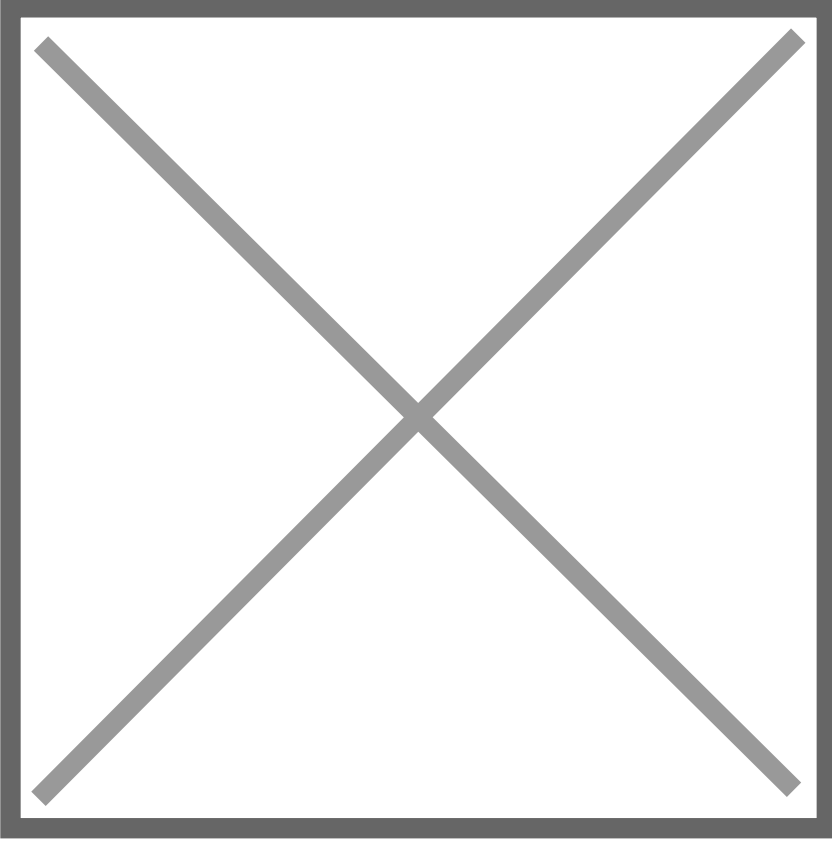

Ağarmadan önce ve sonra mercan resifleri. Mercan resifleri okyanus yaşamının %25'ine ev sahipliği yapıyor. Resifler bir ağarmayla hayatta kalabilse de fazlası onları öldürüyor. 1950'lerden beri; küresel ısınma, hava kirliliği ve asitleşmenin etkileri nedeniyle dünyadaki mercan resiflerinin yarısını kaybettik. 2018 yılında yayınlanan IPCC çalışmasında 1.5 derecelik ısı artışının dünyadaki mercan resiflerinin %70 ila %90'ının yok olmasına sebebiyet vereceğini tahmin ediyordu. Fotoğraf: InformOverload, "The Great Barrier Reef Is Dying," YouTube üzerinde

Ancak mesele küresel ısınmayla sınırlı değil. Açık okyanus bir anlamda "vahşi batı" gibi. Burada ucu bucağı gözükmeyen balıkçı filoları denizin binlerce metre altına devasa ağlar atarak balık türlerinin 1/3'ünün neredeyse yok olma noktasına gelmesine neden oldu. Bu ağlar büyük ölçüde hedef olmayan hayvanları da içerisine alıyor. Kazara yakalanan bu hayvanlar (bycatch), örneğin

yunuslar ve kaplumbağalar daha sonra ölü bir şekilde denize geri atılıyor. Bu filolar okyanuslar içerisinde nihai olarak silahlarla yönetiyor-özellikle de ABD'nin silahlarıyla, ABD on yıllardır sadece okyanusları tahakkümü altına almakla kalmadı ancak aynı zamanda onları bitmez tükenmez bir atık sahası gibi kullandı; nükleer silahlar test etti, nükleer atıklarını döktü, dünya denizlerinin dört bir tarafını sinir gazları ve kimyasal zehirlerle doldurdu.

Ve birde plastik krizi var. Biyolojik Çeşitlilik Merkezine göre "Okyanuslarımız ve plajlarımızda biriken plastikler küresel bir kriz haline gelmiştir. Binlerce ton plastik farklı yığılmalarla beraber okyanusların yüzeyinin %40'ını işgal etmektedir. Bu birikmenin evcut hızla devam etmesi takdirde 2050 yılında denizlerdeki plastik balıklardan daha fazla olacaktır." Plastik şimdiye kadar içerisinde balıklar, deniz kaplumbağaları, deniz kuşları, su memelileri ve insan da dahil kara memelilerinin de bulunduğu 700 türe zarar vermiş durumda. Kapitalizm-emperyalizmin hareketiyle ortaya çıkan plastik petro-kimya endüstrisinin neredeyse sınırsız şekle girebilen ucuz ve hafif bir ürünü. Bu ürünler artık dünyanın en derin noktası olan Mariana Çukurundaki su hayatının içerisinde. Plastiğin neden olduğu zararın bilinen ve daha bilinmeyen yanlarına rağmen bildiğimiz şey, üretmesi bir hayli karlı olan plastiğin bu sistem altında önümüzdeki on yılda üretiminin %40 artacağı.

Her yıl sekiz milyon ton plastik okyanuslara giriş yapıyor ve bunların büyük çoğunluğu açıkta bulunan beş devasa çöp yığnında birikiyor. Bunların en büyüğü Büyük Pasifik Çöp Alanı, Hawaii ve Kaliforniya'nın arasında yer alıyor ve 1.6 milyon kilometrekare bir alanı kaplıyor. Bu 280 tane İstanbul anlamına geliyor. Fotoğraf: D.

Kelly/National Science Foundation

Ve daha henüz en büyük ve en korkunç çevresel tehditten bahsetmedik bile: Nükleer silahların olduğu bir dönemde hızla artan savaş tehditleri ve bunun okyanuslardaki yaşam da dahil olmak üzere potansiyel olarak varoluşsal sonuçları.

Okyanusların yokoluşu hızlanıyor. İklim değişikliği, deniz yaşamı da dahil türlerin kitlesel yokoluşu hızlanıyor. Peki kapitalist-emperyalizmin buna cevabı ne? Kısaca söylemek gerekirse, fosil yakıt yakmaya devam ederken bir yandan da daha fazla balık avlamak için daha büyük balıkçı tekneleri inşa etmek, bu sistemin denizlere yaptığına bir sınır koyma amacı güden antlaşmaları uygulamada sürekli bir başarısızlık ve nükleer bir savaş olasılığını muazzam

seviyelerde arttıran vahşı savaşlara girmek.

Bugün okyanusların durumu feryat ediyor: Kapitalist-emperyalizmin dünyadaki tahakkümüne son vermekten daha azı, enternasyonal devrimi ve bütün dünyanın ekolojisini dünyanın herhangi bir yerinin ulusal ve bölgesel çıkarlarının önceliğı yapmaktan daha azı kendisini dayatan bu problemleri çözmeye başlayamaz.